

ROZDZIELIĆ (292) *vb pf*

roz- (276), roź- (11), rof-, roíf-, rofch- (4), roź- (1).

o jasne; w *imp* -dziel- (4), -dziél- (4); -dziel- *Mącz* (2), *Strum*; -dziél- *OpecŻyw*, *KochPs*; -dziel- : -dziél- *GrzepGeom* (1:1); w pozostałych formach e jasne.

inf rozdzielić (46). ◇ *fut* 1 *sg* rozdziałę (6). ◇ 2 *sg* rozdziałisz (8). ◇ 3 *sg* rozdziałi (10). ◇ 1 *pl* rozdziałimy (2) *GlabGad*, *RejRozpr*, rozdział(e)my (2) *CzechRozm*, *WujNT*. ◇ 2 *pl* rozdziałicie (2). ◇ 3 *pl* rozdziałą (8). ◇ *praet* 1 *sg m* rozdziałiałem, -em, [-m] rozdziałiał (3). ◇ 2 *sg m* rozdziałiałeś, -eś, -ś rozdziałiał (4). ◇ 3 *sg m* rozdziałiał (80), rozdziałiał (1) *PaprUp*. *f* rozdziałiała (5). *n* rozdziałiało (2). ◇ 1 *pl m pers* rozdziałilismy, -smy rozdziałilili (2). ◇ 2 *pl m pers* -ście rozdziałilili (1). ◇ 3 *pl m pers* rozdziałilili (38), rozdziałil(e)li (1) *BierEz*. *subst* rozdziałiały (3) *RejZwierz*, *RejPos*, *HistHel*, rozdziałil(e)ły (1) *BiałKaz*, [rozdzielili [cum N: grzechy]]. ◇ *plusq* 3 *sg m* był rozdziałiał (1). ◇ 3 *pl m pers* byli rozdziałilili (1) *WujNT*, rozdziałilili byli (1) *KromRozm III*. ◇ *imp* 2 *sg* rozdział (15). ◇ 2 *pl* rozdziałcie (3). ◇ 1 *du* rozdziałwa (1) *BielKron* 463. ◇ *con* 1 *sg m* bych rozdziałiał (2) *HistRzym*, *SkarKazSej*, bym rozdziałiał (1) *CzechRozm*. ◇ 3 *sg m* by rozdziałiał (5). ◇ 1 *pl m pers* bychmy rozdziałilili (1) *VotSzl*, bysmy rozdziałilili (1) *HistRzym*. ◇ 3 *pl m pers* by rozdziałilili (4). ◇ *impers praet* rozdział(o)no (5) [cf też ROZDZIELONY *N sg n*], rozdziałiało się (2); -(o)no *BielKron* (2), *ModrzBaz*, *NiemObr*, -iło się *SienLek*; -(o)no : -iło się *LatHar* (1:1). ◇ *con* by rozdział(o)no (1). ◇ *part praet act* rozdziałiawszy (23).

Sł stp notuje, *Cn s.v.* krzyż figura; rozdział; *Linde XVI w.* (dwa z niżej notowanych przykładów).

1. Uczynić z całości osobne części; *dividere* *Miech*, *Vulg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*; *distribuere* *PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*; *scindere* *Vulg*, *Mącz*; *discerpere*, *distrahere*, *partiri* *Mącz* [w tym: *co* (73)] (135) : Wfchod/ Zachod/ á Połnocy/ á potym Południe/ Rozdziałiał ten mądry Pan wfzytko náfzem cudnie. *RejWiz* 76; bo z. litera/ iefł litera *dupla* ftych dwóch liter fłofchona í. d. [...] Patrzaycie na tym fłowie/ wafza myfłofc: rofdzielcie tę literę/ patrzaycie co za fłowo bęndzie: wáfłda pewnie bęndzie. *JanNKar* F3v.

rozdzielić na [ile] czego (3): A iefłi kto iednego dnia tegoby niemógł zmowić/ tedy to fłobie może ná trzy dni rozdziałić. *SiebRozmyśl* F2v; *KlonFlis* B4. Cf *Zwrot*.

Zwrot: »na części rozdziałić« [w tym: *na [ile]* części (1)] = *in partes distribuere a. dividere, distribuere partibus* *Mącz* (3): *aequaliter in duas partes divide*. Ná dwie części rowne rozdział *Mącz* 91b; *Distribuere partibus et in partes*, Ná części rozdziałić. *Mącz* 464a, 281c.

a. O konkretach (20) : *TarDuch* C6; *ZapWar* 1548 nr 2668; Rozdziałiał morze ták iż nogi nye zmoczyli/ Po fufy przez pośrzodek wfłfyfcy przechodzili. *LubPs* R6; rozdziałiał fłkále/ á wyfłynęły wody. *Leop Is* 48/21, *Ex* 14/16, *Lev* 1/12; *BibRadz Ps* 74/13, *Ez* 5/1; wytrzęś od każdego Ryby ná iednę kupę/ rofdzielże wfłzyfłki iednáko *Strum* Iv; *WujNT Luc* 23/34.

rozdzielić na ile [z liczebnikiem zbiorowym: *na troje*, *czworo* (2); *na dwoję* (1)] (3): odzienijé iego wfzáfłfyf/ na czworo ié rozdziałilili/ ij kofłtki onie miotali *OpecŻyw* 142; *LubPs* dd5; nátfłucz prochu záf ták wiele z lufzczyn zółędziowych/ [...] roftworz ie wodką bóbczáną/ á rozdział to ná dwoję *SienLek* 111.

Zwroty: »rozdzielić na [ile] części« [szyk zmienny] (4): *FalZioł* V 37; áczbyfmy thez then chleb rozdzielili ná trzy części/ thedy káždy z nas fwą częścią nie náie fie. *HistRzym* 96v; *LatHar* 735; *SkarKazSej* 706a.

»rowno rozdzielić« (1): gdyby oyciec dwie żenie miał, z którémiby miał dziewczki: iefliby piérwżéy żony dziewczki fzły zá mąż, y záwzięły połági, tedy po śmierci oycowéy do działu oyczyny nie mogą przysdz, áżby piérwéy wróciły połági fwé: to wprzód równo rozdzieliwfy *SarnStat* 1266.

»w poł rozdzielić« (1): Który w pół prawie morze rozdzielił czérwoné *KochPs* 199.

b. *O terytorium: wydzielić miejsce, jednostki terytorialne; describere Mącz* (16) : *Describere urbis partes ad incendia*, Miálto rozdzielić ná którychby mieycách miał być ogień záłożon. *Mącz* 375a; *Zaż ielzczę* nie on sam rozdzielił iey [ziemi]/ y nie zámierzył [...] granic iey *CzechEp* 58; *GostGosp* 144; Tákże fię z Cárogrockimi Cefarzmi ftáło zá ich grzechy y kácerstwa rozdzielił Pan Bog páństwo/ y odiał im zachodne pánowanie *SkarJedn* 208, d7v.

rozdzielić na co (7): GDy thedy rozdzielićie ziemię ná dziedzictwá/ A ofiárowác będziecie Pánu ofiárę święthą z ziemi [...] *BibRadz Ez* 45/1; *Describere in provincias*, *Rozdzielić* ná powiáti. *Mącz* 328a; *ModrzBaz* 90v; Miálto ná dzieśiátki rozdzielić: tákże záś ná kopy álbo ná ftá: áby Dzieśiátnik wiedział co fie w dziewiáci domiech dzieie *GostGosp* 144. *Cf* »rozdzielić na części«.

rozdzielić na ile [z liczebnikiem zbiorowym: *dwoje, dwoję*] (2): Dawidowe krolestwo świeckie/ Pan Bog dla grzechow fyná iego Sálomoná ná dwoie rozdzielił *SkarJedn* 208; *NiemObr* 169.

Zwroty:»rozdzielić na [ile] części, w [jakie] części« = *in partes dividere Vulg* [szyk zmienny] (3:1): to ssie' okazalo, ysz Pan Striy, tak na swem iako na nassem Zagozdzie ossadził, gdzieszmy tego pomiará dossli, y [...] rozdzielilismy w rowne cze'szci przez cię Miarnika, y Voznego *ZapWar* 1551 nr 2684; *Leop Deut* 19/3; thedy Rzymiánie wypędziwfy Kártáginfki lud/ íami opánowali Hifzpániá rozdzieliwfy iá ná dwie części *BielKron* 279; *SkarŻyw* 518.

»na poły rozdzielić« (1): wssyczko Imienie na poly pomierziwssy rozdzieliwssy mayá Losz puszcziz *ZapWar* 1550 nr2655.

c. *O zbiorowości ludzkiej; sequestrare Miech; constituere Vulg; separare PolAnt; distinguere Calep* [w tym: *kogo (pl a. coll.)*] (36) (54) : Tákież y niewiafny rozdzieliwfy w iedney gromadzie były Barbary, w drugiey Doroty etc. *MiechGlab* 87; *BibRadz* 1.Par 23/6, *Eccli* 33/11; Ioáb tákież rozdzielił fwoie [wojsko]/ w iednym przelożył brátá fwoiego Abifái/ á w drugim sam zoftał *BielKron* 70v, 18v; *Distrahere exercitus in diversissimas regiones*, *Rozládzić/ rozdzielić*. *Mącz* 461d; Sto prorokow wnet zebrał/ ze wżąd potáiemnie/ Y zákrzył rozdzieliwfy/ w dwie íáfkinie ciemne/ Po piędzycyfíat do káždey *HistHel* B3, B4; ták iy rozdzielił/ iz dzieśiáci gofpodarzom dał iednego Dzieśiátniká *ModrzBaz* 83; *ActReg* 183.

rozdzielić na co [w tym: *na [ile] czego*] (16) (24): *MiechGlab* 87; Dzywnie nas tu Pan Bog chowác ráci Rozdzieliwfy na roflicne ftany *RejKup* Ov; *Leop Iudic* 9/43; Tedy on wżiáwfy lud rozdzielił gi ná trzy hufce *BibRadz Iudic* 9/43; Iakob [...] puścił przed sobą ftádá rozdzieliwfy ie ná trzy turmy *BielKron* 15v, 74, 247, 257; *Mącz* 253b [2 r.] c; *RejPos* 341; *BielSpr* 17; *BudBib Gen* 32/8; niemáło pánienek zrozmáitych ftron názbierawfy/ [...] ná trzy ie rzędy y klaftory rozdzieliłá *SkarŻyw* 141, 347; Tátarowie [...] rozdzielili zagony ná czterzy woyská *StryjKron* 752; *Decuriare*, *Est milites*

conscriptos in decurias distinguere – Na dziefiątki [= *dziesięcioosobowe oddziały*] rozdzielic. *Calep* 293a. Cf »rozdzielić na części«.

rozdzielić na kogo [=każdej grupie wyznaczyć funkcje] (1): S tych [sług kościelnych] zafię rozdziyelono niektore ná Kápłany/ Doktory/ kántory/ odźwirne/ y zákryftyany. *BielKron* 74.

rozdzielić na ile [z liczebnikiem zbiorowym: na dwoje, troje, czworo (7); na dwoję, troję (10)] (17): *MiechGlab* 17; gdzie też tám iuż był Skánderbeg z swoim woyskiem/ ktore ná czworo rozdzielił *BielKron* 256, 99, 146v, 226, 244v, 256v (13); *BielSpr* 41; Litwę też zbroyno swietno rozłzykował fwoię/ Kozakow rozdzieliwšy z Vfarzmi ná troię. *StryjKron* 522; *ActReg* 3v.

W charakterystycznych połączeniach: rozdzielić lud (8), *wojsko* (16).

Zwroty: »rozdzielić na [ile] części« = constituere in partes Vulg; quadripartitum facere PolAnt (6): *Leop* 1.Reg 11/11; *BibRadz* 2.Mach 8/22; Napirwey rozdziyelili ná trzy części polpolity lud *BielKron* 99, 50; Gdy tedy Legią álbo Woysko mieli ftánowić/ rozdzielili ie ná dziefięć części *BielSpr* 12; A będzieli na to Státut/ żeby każdy z pewnym poczem przyiáchał ná *electiq/* więc tę taki rozdzieli woysko ná sílá części *GórnRozm* Av.

»rozno, rozmaicie rozdzielić« [szyk zmienny] (2:1): Ach nafz panie wŕzechmogáci/ [...] Rozmaicies wŕzytki ftany/ dzywną [prawą rozdzielił *RejJóz* C3v; zanimi też niedáleko Amurat Othoman z wielkim woyskiem ciągnął rozdzieliwšy ie ná woyská rozno *BielKron* 247; *RejZwierc* 243.

d. *O tekście* (22) : Kápłan podobno zá Ołtarzem w tey Exekucyey iuż idzie/ boś tak roździelił *OrzRozm* G3.

rozdzielić na [ile] czego (18): Tego czáfu Tálmut kfięgi Zydowkie spifáli dwá ich Rabieiwie [...] á roździyelili ná dzyfięciory kfięgi wielkie *BielKron* 159v. Cf *Zwrot*.

rozdzielić na ile [z liczebnikiem zbiorowym: na dwoje; na troję] (2): *BibRadz* I 2a marg; Vczynił potym propozyciją od KrolaPanKancierz ktorąby Posłowie umawiac mieli nadwoie sprawy rozdzieliwšy. *ActReg* 6.

[*rozdzielić czym: Zebrałemci káždego Tráktatu przednieyŕze punktá ofobno/ ktoremim y rzecz káždego Tráktatu rozdzielił GrabZdanie* Av.]

Zwrot: »rozdzielić na części« [w tym: na [ile] części (17)] = *in genera describere, discernere in membra Mqcz* [szyk zmienny] (19): Kxiąłki te nafze na trzy części rozdzielimy. *GlabGad* A4; *GroicPorz* C; *KrowObr* 2; Discerpere rem propositam in membra, Rozdzielić á rozebrać rzecz na części. *Mqcz* 39c, 375a, 464a; Zárt tedy/ ábo kuńŕztowna posługá dwoiáka iefth/ (áč z ofobná káždą ná wiele iefczce części rozdzielić by mogł) *GórnDworz* S4; *RejPosWstaw* [1433]v; *CzechRozm* 7v, 103, 261; *NiemObr* 6; Rozdziel fobie wŕzytkę spowiedź ná cztery części/ ná myśli/ łłowá/ vczynki/ y opuŕzczenia. *LatHar* 136, 200, 315, 508 [2 r.]; *WujNT* 837; *WysKaz* 3.

e. *O pomieszaniu języków pod wieżę Babel (też nawiązania w przekładach Ps 54/10)* (5) :

rozdzielić komu (1): Sybillá o wieży Babel powiedá/ [...] ále bogowie wiátry puŕcili á wieżę przewrócili/ y głos káždemu inákŕzy rozdzielili *BielKron* 7v.

Zwrot: »rozdzielić języki« = dividere linguas Vulg (2): *TarDuch* A4v; Zrzucze nádoł Pánye/ rozdziyel yęzyki tych/ Com ya widzyał złości bluźnirŕthwá w myefcye ich *LubPs* O; [*Leop Ps* 54/10].

Przen (2) :

Zwroty: »rozdzielić [na co] języki« (1): Rozdzielił na mowy różne języki kłamliwé. *KochPs* 81.

»[kogo] na języki rozdzielić« (1): Ale Bóg iako oné ludzie hárdę [!] [tj. *budujących wieżę Babel*]/ mowę im popłowawły [!]/ po wśzytłkim świećie był rośpróřzył: ták téř ninieyřzé Kácérze/ ná rozliczné języki rozdzielił/ y ná rozmáité fekty rośpróřzył *OrzQuin* I4.

f. *O figurze geometrycznej* (8) : Potym Cérkiel przeřtaw z punktu a. na punkt b. potym řtoięc iednym kóńcem Cérklá ná punkćie b. rozdzielił drugim kóńcem po obu řtronách linięy óny řtuki kołá którés nákręřlił *GrzepGeom* C4v; Chceřzli tety Kwádrat/ chceřzli *Romboides* rozdzielił *GrzepGeom* Hv, Hv [2 r.].

rozdzielić na [ile] czego (3): Vcżyńže międy tymi Liniámi Kwádrat y *Romboides* b.c.d.e. oboie o iednym dnie: rozdzieliłże któřakóľwiek z tych dwu ná dwa równé kliny *GrzepGeom* Hv, Hv, H2.

rozdzielić czym (1): Abowiém ieřli rozdzieliłř Kwádrat prořtá Lineą od kątá a. do kątá c. tedy Klin a.b.c. bęđzie o iednym dnie z Figurą *Romboides* b.c.d.e. *GrzepGeom* Hv.

g. *O czasie* (3) : yřz marya panna tak řwoy czas řobyie rozřzyelyla yřz ná yutrznyą wpulnoczy wřtawřzy do řřwytanya řyą modřyla a od řřwytanya rořřmyřřzala o řyny (řwym) *PatKaz* III 142.

rozdzielić na co [w tym: na [ile] czego] (1) (2): Ten [*Juliusz Cezar*] napirwey rozřzyelił rok ná mięiące *BielKron* 131. Cf *Zwrot*.

Zwrot: »rozdzielić na [ile] części« (1): KAlifřtus Papieř z Rzymá [...] rok rozřzyelił ná czterzy części/ co zowá Suchedni. *BielKron* 151.

2. *Podzielić na części, które mają przypaść wielu osobom; dividere* *PolAnt*, *Vulg*; *partiri* *Vulg*, *Modrz*; *describere*, *separare* *Mącz*; *distribuere* *PolAnt* [co] (85) :

a. *Wziąć* (41) : Wřřák ieřtli co řkąd przypáđnie Wřřytko rozřzyelimy řnádnie *RejRozpr* Cv; vmářł téř y Sáládyn [...] / řynowie iego rozřzyelili páńřtwá/ Sápádyn/ Syryą/ Merlin/ kroleřtwo Egipřkie wzyęli. *BielKron* 179v, 131; A vkrzyřowawřzy go/ rozřzyelili odřzenia iego/ rzućiwřzy los *WujNT* *Matth* 27/35.

rozdzielić między kim (pl) (6): Zatym wziąwřly picié dzięki bogu oyttzu vcřziniwřly řzékł. Weźmiecie to picié/ a rozdzielićieř ié międy wami *Opecřyw* 90. Cf »rozdzielić między sobą«.

rozdzielić z kim (5): Separare cum collega provinciam Rozdzielić s towarřiřtwem řtárořtwo. *Mącz* 280d. Cf »rozdzielić łupy«, »na poły rozdzielić«.

Zwroty: »rozdzielić na [ile] części« (1): A ták gdy řie wřzyřcy rozřzyelili ná Tribus y Kurye/ rozřzyelili téř grunty álbo imienie międy řię ná XXX części *BielKron* 99.

»rozdzielić korzyřć« = *praedas dividere* *Vulg* [*szyk zmienny*] (2): y dořtáli á opánowáli wyřokie zamki y ieřřće więcey korzyřći rozřzyelili *Leop* 2.*Mach* 8/30; *BielKron* 43.

»rozdzielić łup(y)« [w tym: z kim] (1) = *praedam dividere* *Vulg*; *dividere spolia* *PolAnt* [*szyk zmienny*] (3): A wřřyřtek łup tych miał y byđło rozřzyelili międy řię řynowie řřráelřcy *Leop* *Ios* 11/14; *BibRadz* *Is* 53/12; *RejPos* 9v.

»na poły rozdzielić« [w tym: z kim] (3) [*szyk zmienny*] (6): *ZapWar* 1548 nr 2668; IEden kiedy řzedł w drogę/ křięđzu řie řpowieđał/ A ieřřliby co znáľał/ pewnie mu obiecał/ Nápoły z nim rozdzielić *RejFig* 199; *BielKron* 126, 325, 379v; wroć řie ku mnie zářie/ á ia řwe vbořřtwo wřzytko chcę nápoły ztobą rozdzielić *HistRzym* 12.

»rozdzielić w rowny dział« [szyk zmienny] (2): Kazał też Pan Bog rozdzielić korzyść w rowny dział wżytkę tym co woiowali *BielKron* 43, 379v.

»rozdzielić sobie, między się, między sobą« = *dividere a. partiri sibi Vulg; dividere inter se PolAnt* [szyk zmienny] (11:10:5): Otoż ci dwa co tu ftoią/ Iuż wżytkie rzeczy vmieią: Miedzy fie ie rozdzieleni/ A mnie nic nie zoftawili. *BierEz* B2v; Rozdzielili łobie odzienijé moje *OpecŻyw* 142v; *TarDuch* A3v; *RejPs* 32; Item zeńal ifch Zelińlawki na boru Slyefchnińkim woży na ktorich ſzukno bilo pobral ktore ſzukno miedzi ſchobą roſchdzielili *LibMal* 1543/68, 1543/68, 69v, 1547/134v; *ZapWar* 1548 nr 2668; *LubPs* Y6v; *Leop Ios* 11/14, *Ioann* 19/24; *UstPraw* E3v; *BibRadz Iob* 40/25, I 451a marg; rofkazał też Wergeriuſowi/ áby Kłiążęthá podwiódł ná krolá Anglińkiego/ áby go wypędzili/ á iego dobrá łobie rozdzielili *BielKron* 212v, 42, 99, 262, 427v, 445; *Mącz* 281c; *RejPos* 9v; *HistHel* B3v; *LatHar* 735; *WujNT Matth* 27/35; [Rozdzielili sobie te role po kęsu *LustrPłock* 1565/10].

Przen (1) :

Zwrot: »rozdzielić [co] między się« (1): Odeymi zálie połowicę tych lat w ktorých człowiek niegrzeży/ tylko Bogu mowi Modlitwy ie y pije/ zoftaná pułtrznafá látá. W ktorých człowiek grzeży/ rozdzielnáfz to między fie [Jakub i Bóg]/ á wezwá tho ná fie iako Oycowie od dzieći ſwoich *BielKron* 463.

b. *Dać, rozdać* (44) : *Leop Ps* 107/8; *Erciscundae Reifamiliaris*, Mayętność á dobrá oyczifte rozdzielić. *Mącz* 107c; *HistRzym* 119v.

rozdzielić komu (*pl a. coll.*) (20): Przetoż dwiemańciom ſwym miłofnym ſłuźebnikom kroleſtwa [Aleksander] rozdzielił *BielŻyw* 163; *RejPs* 88v; *MurzNT Luc* 15/12; *LeopIs* 34/17; ty rozdzieliłz kráiny ludu ſwemu *BielKron* 46v; Roździelił potym [Semowit] dwiemá ſynom kłiętstwo Mázowieckie/ Iánuſzowi Wárfzáwę/ á Semowitowi Płocko *BielKron* 378, 123v, 341v, 344, 354, 355v, 357v, 428; *HistRzym* 119; á to czegoś nábył ſpracą twą nie rozdzieliłz dziećiam? *BudBib Eccli* 14/15; *WujNT Luc* 15/12. Cf *Zwroty*.

rozdzielić między kogo (11): *BibRadz Ios* 23/4; *BielKron* 43, 102, 427v; *Ipsorum bona comitibus compotoribusque descripsit*, Pobrawłzy yem dobrá rozdzielił między ſwe towarzifstwo y bieſiádniki. *Mącz* 375a; *ModrzBaz* 48, 122; *StryjKron* 165, 225; Lefek trzeci [...] then naprzod Kroleſtvo rozdzielen miedzi dwadztefcia [!] Sinow *Paprup* A4v. Cf »rozdzielić na części«.

rozdzielić na co [= między kogo] (3): y podał mu dziedzictwo podzieliwłzy ie na czáftki/ ktore on rozdzielił ná dwoienaſcie pokolenie. *BibRadz Eccli* 44/24, *Num* 33/54; *BudBib Eccli* 44/24.

Zwroty: »rozdzielić na [ile] części« [w tym: komu (1), między kogo (1)] = *dividere in partes Vulg* [szyk zmienny] (2): on [Iozue] puſcił los przed Pánem w Silo/ y rozdzielił ziemię między ſyny Iſráelkie ná ſiedm części. *Leop Ios* 18/10; Więć ſzáty Páná náńzego/ [...] ná czterzy części czterem żołnierzom rozdzielono *LatHar* 320.

»rozdzielić w dziedzictwo« [w tym: komu (1)] = *dividere in haereditatem PolAnt* (2): *BibRadz Ios* 23/4; A ták rozdzielił ziemię tę w dziedzictwo dziewięćorgu pokoleniu *BudBib Ios* 13/7.

»rozdzielić losem« [w tym: *komu* (1)] = *sorte distribuere, secundum sortem dividere PolAnt* [szyk zmienny] (3): rozdzieliłem wam losem ty pozostałe narody wdździćtwo między pokolenia wálze *BibRadz Ios 23/4, Num 26/56; BudBib 1.Mach 3/36*.

»rozdzielić w rowny dział [komu]« (1): Pobrawłszy krol fkarby wielkie/ y inne dobrá duchownych/ rozdzycielł ie w rowny dzyał fłużebnym *BielKron 378v*.

Przen (6) : Thu dopirko rozdzycielłz á ná ftronę odrzuciłz ony łupy iego [czarta]. *RejPos 79, [77]v*.

rozdzielić komu (1): á przeczże to źiele/ O którym iest pracey wiele: Nietáko mi prętko wchodzi/ Iáko co fie ámo rodzi. Xántus tę gadkę włyłz/ Ale iż iey zgádnąć nieumiał: Rzekł iże boskie zrzádenie/ Rozdzieliło wśyftkim rodzenie. *BierEz C*.

rozdzielić między kogo (2): *RejPos 78v*; bo Bog łáfkáwy. W to potráfi że iá [sławę] łam między was rozdzieli *CzahTr F3*.

Szereg: »rozdzielić, roztargnąć« (1): ktory [Bóg] zniłczył/ ftárł/ y zemdlił wśyftkę moc iego [czarta]/ á rozdzielił/ roftárgnął/ wśyftki frogie łupy iego. *RejPos 79v*.

3. Odlączyć, uczynić, aby nie było razem, przestało stanowić jedność, całość; dividere, divisionem facere, separare PolAnt; disiungere Calag (24) : Scheiden. Rozłączyć. Rozdzielić. Disiungere. *Calag 410a*.

rozdzielić kogo, co (pl) (6): Dniá wtorego ftworzyłś powietrze niebiekie/ y rofkazałś áby wyftąpiło między wody/ y ták ie rozdzieliło áby iedny zoftály wzgorę/ á drugie ná dole. *BibRadz 4.Esdr 6/41*; gdzie [na wyspie *Mederze Kolumb*] rozdzielił okręty/ połłał ich pięć do wyłpu Hifzpany. á z drugimi puścił fie ku południu *BielKron 443; HistHel D3v*; poydziewá zaráz ná chwałę zgotowaną brácie miły: á nikt nas nierozdzieli. *SkarŻyw 532, 532*; [dusza mówi do ciała:] Przydzieć iście w rychle then czas/ w ktorym iście rozdzieli nas *ArtKanc S4*.

rozdzielić co z czym (2): Iák dáleko wchod fłóncá z zachodem rozdzycielł/ Ták wśyftki złości náffe od nas precz wyplenił. *LubPs X4v; KochProp 8*.

rozdzielić kogo, co od czego (8): Tyś poftánowił niebo y wśytek okrąg ziemie rozdzieliwłfy dzień od nocy *RejPs 109; BibRadz Gen 1/4, 7, 4.Esdr 6/49; HistRzym 127v; WujNT 309 marg*; gdzie Herkules śmiály Przekował fkały. Y puścił morze ná świat y potopy/ Rozdzielił Afry od náłzey Europy *KlonFlis Dv*. Cf *rozdzielić co od czego czym*.

rozdzielić co od czego czym (1): kthory [Bóg] dyámentem rozdzielił światłość od ciemności. *BibRadz Eccli 16/14*.

Przen [co od czego] (1) : A bono voluptatem secernere, Cnotę od roskofzi rozdzielić. *Mącz 49b*.

a. Być przyczyną tego, że przestaną być razem (6) :

rozdzielić między kim i ([a]) *kim* (1): niepráwoścy wálze rozdzieliely [diviserunt *Vulg Is 59/2*] między wámy y Bogiem wálzym *BiałKaz A4v; [FlawHist 144v]*.

[W porównaniu: ánie rozumiesz zegrzechy wálfe iáko fpizány mur rozdzielili między wámi/ á ym *FlawHist 144v*.]

Fraza:»śmierć rozdzieli(ła) [kogo z kim, z czym]« [szyk zmienny] (4): *BielKron 65*; A mnie plákác méy wdźięczný dziewki pomoźcie: Z którą mię niepobożna śmierć rozdzieliłá *KochTr 3*; a fkárgą pláczliwą Zálówać fye nie będziefz ná śmierć zazdrościwą? Która cię z ták łáfkáwym oycem rozdzieliłá

KochTarn 73; tu gdyby ich [rozkoszy świata tego] wżyć chcieli/ czału nie będą mieli/ śmierć ie z nimi rozdzieli. *ArtKanc* R19.

Zwrot: »daleko rozdzielić [kogo od kogo]« (1): gdyż to łam [Bóg] powieada/ iż nie może wytrwać przy złościach iego [Jeruzalem]/ á dáleko go rozdzieliły od niego. *RejPos* 78v.

»rozdzielić [kogo] z światem« (1): także mię dziś rozdzycyli s światem gorzka śmierć? *BielKron* 65.

4. *Spowodować rozłam, brak jedności* (3) :

rozdzielić co (2): Skoroście ią [wiarę] rozdziliłi/ iużeście ią zabili y utracili. *SkarKazSej* 675b, 684b.

rozdzielić kogo (pl) (1): ktory [Chrystus] powiada/ Iż nie przyłzedł pokoju pufzcząc ná świat ále miecz/ y rozdzielić miał/ przez Ewanielium swoie/ nablížsze krewne/ y powinowáte *NiemObr* 8.

5. *Stać się granicą między częściami czegoś [co]* (1) : ANáxágorás Mędrzec dziwnemi wywody/ Wywodził/ iáko zyemię rozdzycyliły wody. *RejZwierz* 6.

6. *Uczynić kilka osób współwłaścicielami poszczególnej części podzielonej całości; dać spadkobiercom należne im części dziedzicznego majątku [kogo (pl)]* (9) : Gdy przyiaciele [tj. krewni] rozdziela kogo zá ktorym rozdziałem/ koždy łnich dzierzy część łwą łpokoynie przez trzy lata y trzy miełące/ tákowy rozdział skazuiem być wieczny *UstPraw* B3v; Rozdzielił [Bolesław Krzywousty] zá żywota łny swoie/ łtárszemu Władziłławowi [...] ziemię Krakowłką/ Sirádzką/ Słaską/ Pomorłką. Kriłpufowi zalię [...] Mázowłze/ Dobrzyń/ Kuiawy. *BielKron* 354, 13v, 156v, 321v, 347v.

rozdzielić czym (2): ná iego [Spicygniewa] miełłce wybráli Wrátyłława/ ktory wnet inne bráty rozdzielił Morawłką ziemią *BielKron* 324, 387v; [*StryjKron* 407 (*Linde*); *BielKron* 1597 255 (*Linde*)].

Iron. (1):

Zwrot: »rozdzielić rowno« (1): Sen mara dobra wiara rozdzieli nas rowno Mnie przedlię ten kos z chlebem a łędziemu gowno *RejJóz* K.

7. *Posiąść coś razem z kimś, otrzymać coś, co miało być kogoś innego [z kim]* (2) : Bo iako na łwiecie będącey włzelkiej czći y chwały łlułzney V P M. zyczył y žádał, tak też y to czo łie teraz po iey łmierci dzieie mnimam iż raczy łnią rozdzielić [tj. przyłmie tekst, który miał być dedykowany matce]. *WróbŻołtGlab* A3v.

Zwrot: »na poły rozdzielić« (1): ktory [przyjaciel, tj. żona] [...] y łmutek y wefele/ y łzczęście y przygody/ także złe y dobre/ y włzytkę máiętność łwoię zówždy czału potrzeby iákiey radby s tobą zówždy nápoły rozdzielił. *RejZwierc* 88v.

8. *Dać jednemu, co było wielu [komu kogo]* (1) : y włpráwiedliwi wiele łług moich/ á złości ich będzie nołł ná łobie. A tak rozdzycela mu ich wiele [*dispertiam ei plurimos Vulg Is* 53/12] *RejPos* 9v.

9. *Wyznaczyć w wyniku podziału; dividere Vulg, JanStat; distinguere JanStat* (14) :

a. *Przydzielić, wyznaczyć każdemu zakres odpowiedzialności [co]* (11) : DYonizyus [papież] [...] rozdzycylił Biłkupie dyocezye/ Plebańłkie fáry *BielKron* 153; mogłby [tj. można by] mym zdániem *in maiori necessitate* tak wypráwę rozdzielić. Ich mołci pánow Duchownych prołić/ aby też y ci [...] w iáwnem niebełpieczeńłtwie oyczyzny łwey [...] do wypráwy przyłóżyć łię chcieli *GrabPospR* M4v.

rozdzielić komu (2): á oni piełzy drudzy [...] rozdzieliłwzy im łłsobne łłtuki/ łłsobnym łłprawcom/ máią wyrobić/ co prędzey pod winą włtáwioną/ łwe łłtuki okopow *BielSpr* 9. *Cf rozdzielić komu ku czemu.*

rozdzielić komu ku czemu (1): Woiewodowie lepak z Kálfztelany będą łyżkowác powiáty: y ku wiedźieniu Kálfztelanóm oné rozdziela y poruczą [*divident et deputabunt JanStat* 710] *SarnStat* 301.

rozdzielić między kogo (3): Ná tymże Synodzie [...] y ten fię [*bląd*] nie mnieyfy pokazał/ kiedy rozdzielono między trzech Biskupow [...] rząd wżytkich zborow *NiemObr* 58. Cf »między się rozdzielić«.

rozdzielić na kogo (pl) (1): Roty ktore oni [*Rzymianie*] zową *Cohortes*, rozdzielili ná Setniki/ á ofobne Setnikom Chorągwie dáli/ ták izby znał káždy fwego Setniká weyżrzawfy ná chorągiew *BielSpr* 13.

Zwrot: »rozdzielić na [*ile*] części« (1): tedy aby też między sobą rozdzielili na trzy części woiewodztwa *Diar* 95.

»między sobą, między się rozdzielić« = *dividere sibi Vulg* [*szyk zmienny*] (3:2): gdy dwánałcye Apoftołowye [...] chcąc ewányelią fwyát nápoić/ części fwyátá myędzy sobą rozdzýelili byli *KromRozm III* N7v; *Diar* 95 [2 r.]; Y rozdzielili między sie krainy ktore mieli schodzić: Achab ífedł iedną drogą/ á Abdias iną drogą ofobno. *Leop* 3.Reg 18/6; *WujNT* 655.

Szereg: »rozdzielić i poruczyć« (1): *SarnStat* 301 cf *rozdzielić komu ku czemu*.

b. Wyznaczyć każdego do pełnienia funkcji (2) :

rozdzielić kogo na kogo (pl) [= *na pełniących jakąś funkcję*] (1): obierz między nimi ludzi ítáteczne/ [...] á rozdziel ie ná wrzędniki między ludem moim. *RejZwierc* 70v.

rozdzielić z kogo (pl) *kogo* (pl) [= *pełniących funkcje*] *na ile czego* [= *w ilu kolejkach, razach*] (1): Rozdzielił Dawid z synow *Aláfów*ych/ *Hemán*owych/ y *Idythum Kántory* y *Orgánifti* ná cztery dwádziesciá fámiliey y łófow. *Leop* 1.Par 25 arg.

c. O terytorium: wyznaczyć przynależność terytorialną (1) :

W połączeniu szeregowym (1): *SarnStat* 1071 cf *Zwrot*.

Zwrot: »granice [*między czym i czym*] rozdzielić« (1): póki przerzeczona połowicá Wiłfy niedotknie sie mieyfcá gránic: które niekiedy naiáfnieyłże Książę Pan Kázimiérz [...] z Książęciem Prułkim Dufzmarem między Ziemiami *Bydgoftką* y *Pomoršką* [...] ográniczył/ wypifał y rozdzielił [*tanget locum limitum: quem ... distinxit JanStat* 847] *SarnStat* 1071.

10. Sklasyfikować jako różniące się między sobą części; *dividere Vulg* [*co*] (10) :

rozdzielić na co (9): Są [...] iedni ludzie ná íwecie/ ktorzy telko sie około byftrości rozumu [...] pętháią: drudzy záfię íą/ ktorzy telko około ípraw/ á dzielności: otoż obádwá te żywoty *Laćinniczy* ná *Actiuam* á *Contemplatiuam vitam* rozdzielili. *GórnDworz* Gg7. Cf *Zwrot*.

rozdzielić na ile [*z liczebnikiem zbiorowym*] (1): A przetoż y *Serdeczney* żyły *Skok* álbo *Tápánie*/ co *Láćinnicy* zową *Pulfem*: ná czworę fye rozdzieliło/ podług tych wilkości. Ktorzy tedy ludzie/ máią wielki á ciężki *Skok* żyły *ferdeczney*/ to íest s pánowánia *Íáfney* żółci/ á *krwie*. Ale ktorym lżey á leniwiey *bije*/ ták *flegmá* á *Czarna* żółć pánue. *SienLek* 23v.

Zwrot: »na części rozdzielić« [*w tym: na [ile] części* (7)] = *in partes dividere Vulg* [*szyk zmienny*] (8): A íesli chces krocey wyrozumieć ku ktorym vtzynkom dobrym ludzi vpominamy/ *połluchai* *Pána* iáko rozdzielił tho wżyftko ná dwie tżęści mowiac. *Mieluy* *Pána* *Bogá* *thwego*/ ze wżyftkiego *fercá* *twego*/ [...] á *blizniego* *twego* iáko *fam* *liebie* *KrowObr* 63v; *Leop* *Ios* 18/9; *OrzRozm* V3; *Blondus*

[...] wżytkę Włofką ziemię ná czternaście części wypisał y rozdzielił. *BielKron* 276; STárzy Lekárze/ ciało człowiecze ná cztery części rozdzielili. Pierwża część Głowá: wtora/ Pierśi: trzečia/ Zołádek: czwarta/ Pęchyrz. *SienLek* 15; *SkarŻyw* 353; *VotSzl* D, D3v.

11. *Różnym ciałom niebieskim przydzielić to samo zadanie [tu: odmierzenie czasu] [co i co] (1)* : Słońce y mieliąc dziwną [prawą [Bóg] rozdzielił [...]/ á gdy iedno fnich zágáfnie drugie fie vkaże *RejPs* 152v.

12. *W dosłownym przekładzie z łaciny (4)* : kthory iákoby ná fzyie gwałtownie do głębokości wydał fie niebezpieczeńści: rozdzieliwłfy przeciw łobie Ruben [*Diviso contra se Ruben*] *Leop Iudic* 5/15; rozdzielił Pan przedemną nieprzyaćioły moie/ iáko fie dzielą wody. *Leop 2.Reg* 5/20, *Iudic* 5/16; Scindere sententiam, Rozdzielić [cf *Scindere sententiam, est mutare Calep 1590 1370b*]. *Mącz* 371d.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (3)* : Discrimino, Rozdzielić/ Przedział vczinić/ przełozyc. *Mącz* 49b, 49a; *Calag* 596a.

Synonim: 4. rozdwoić.

Formacje współrdzenne cf DZIELIĆ.

Cf ROZDZIELENIE, ROZDZIELONY

KW, (LWil)